

จุลสาร

สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

ก.07-151 ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๓

พฤษภาคม - มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗

ISSN - 1685-7771

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จฯทอดพระเนตรนิทรรศการ การดำเนินงาน

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

วันพืชมงคล วันที่ 7 พฤษภาคม 2547 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรความก้าวหน้าโครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา และเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรนิทรรศการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ได้มีนิทรรศการของโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จำนวน 5 โรงเรียนคือ โรงเรียนเทคโนโลยีสยาม กรุงเทพฯ โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม จ. กำแพงเพชร โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จ. จันทบุรี โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย จ. นครราชสีมา โรงเรียนวชิราวุธ จ. สงขลา และทรงทอดพระเนตรนิทรรศการ ความก้าวหน้าศูนย์ฝึกอบรม โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจาก พระราชดำริฯ(ลำตะคอง)และศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ(คลองไผ่) ต.คลองไผ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา

หลักสูตร ประกาศนียบัตรสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน นิทรรศการความก้าวหน้า งานมะกอกโอลีฟ นิทรรศการการยอมรับธรรมชาติ จากการอนุรักษ์ไม้หอมสีของศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ(คลองไผ่)

ในเล่ม

ถ้อยแถลง	2
แนะนำโรงเรียนสมาชิก	2
ข่าวสมาชิก	3-4
ก้าวไกลไปกับเทคโนโลยี-ชีวภาพ	5
Plant In Focus	6
เปิดกรุกกลางบ้าน	7
บทความผู้ทรงคุณวุฒิ	8-9
พรรณไม้สาร	10
สรรสร้างจากสมาชิก	11
พฤกษารวรงค์ศิลป์	12
สรรหาผาฝาก	13
สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว	14-15
มูมนี่มีรางวัล	16

ถ้อยแถลง

สวัสดีค่ะ สำหรับช่วงปิดเทอมที่ผ่านมาลองได้ไปเที่ยวที่ไหนกันมาบ้างคะ มีเรื่องตื่นเต้นน่าสนใจก็ลองเขียน มาเล่าให้พี่และทีมงาน อ่านกันบ้างก็ได้นะคะ ช่วงปิดเทอมตรงกับวันสงกรานต์นั่นเอง คงได้ไปสงกราน้ำพระพุทธรูป รดน้ำดำหัวญาติผู้ใหญ่กันถ้วนหน้านะคะ

ส่วนจุลสารฉบับนี้มีเนื้อหาเรื่องราวที่น่าสนใจ ในหน้าที่ 2 ได้เปลี่ยนเป็นคอลัมน์แนะนำโรงเรียนสมาชิก แทนคอลัมน์แนะนำท่านที่ปรึกษาฯ เนื่องจากเราได้แนะนำครบทุกท่านไปแล้ว ทีมงานก็หวังว่าน้องๆ ก็คงจะรู้จักท่านทุกคนเหมือนที่พี่และทีมงาน คุ้รู้จักกันแล้วนะคะ หน้าอื่นก็มีเรื่อง รว่นาสนใจและนารู นองๆ อยากรูแล้วละชีว่า มีอะไรน่าสนใจบ้าง ถาอยากรูก็เปิดดูหน้าต่อไปได้และคะ

แนะนำโรงเรียนสมาชิก

สวัสดีค่ะสมาชิกฯ ทุกท่าน ฉบับนี้จะขอแนะนำสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนให้เพื่อนๆ คุ้รู้จักและสามารถ ติดต่อกับเพื่อนสมาชิกด้วยกัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกันได้สะดวกยิ่งขึ้นนะคะ โรงเรียนแรกที่ให้ข้อมูลมาคือ

โรงเรียนบรรจจรัตน์

โรงเรียนบรรจจรัตน์ ตั้งอยู่เลขที่ 77 ซ. เอกทศ ถ. นารายณ์มหาราช ต. ทะเลชุมพร อ.เมือง จ.ลพบุรี ปัจจุบันมีนางวิมล คุณากร เป็นครูใหญ่ และนายเลิศศักดิ์ อังฤทธานนท์ เป็นผู้ประสานงาน งานสวนพฤกษศาสตร์ โรงเรียน เป็นสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน หมายเลข 7-15000-001

การดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ดำเนินงานตาม องค์ประกอบงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากพี่ที่มีอยู่ในสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนและจากเอกสาร

ความภาคภูมิใจที่ได้รับ โรงเรียนได้รับป้ายพระราชทานสวน พฤกษศาสตร์โรงเรียนเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2546 ณ ห้องประชุมพระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร และโรงเรียนบรรจจรัตน์จะสนองพระราชดำริในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนให้ยั่งยืนต่อไป

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

1. โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ควรจัดทำจุลสารทำเนียบรายชื่อสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ตลอดทั้งหน่วยงาน/องค์กรที่เป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับพืชพรรณไม้ นอกเหนือจากป่าไม้จังหวัด เกษตรจังหวัด ฯลฯ เพื่อให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์
2. จัดหาวิทยากรผู้ทรงความรู้เกี่ยวกับพืชพรรณไม้ไปบรรยายในการประชุมสัมมนาในระดับกลุ่ม/ระดับภาคตามความเหมาะสม โดยเฉพาะเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่อาจเป็นประโยชน์ในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช
3. สนับสนุนให้สมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนพืชพรรณไม้ในท้องถิ่นซึ่งสมาชิกมีจำนวนมากด้วย

ชาวสมาชิก

การฝึกอบรมปฏิบัติการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

วันที่ 20-22 เมษายน 2547 ได้มีการจัดฝึกอบรม ปฏิบัติงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน รุ่นที่ 1 ณ ศูนย์ฝึกอบรม โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจาก พระราชดำริฯ ลำตะคอง ต.คลองไผ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา โดยมี ดร.พิศิษฐ์ วรอุไร ประธานคณะที่ปรึกษาฯ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่โครงการฯ เป็นวิทยากร และมีวิทยากรรับเชิญจาก สถาบันอื่นมาร่วมด้วย ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เป็นคณะอาจารย์จากโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน กรุงเทพมหานคร และจังหวัดข้างเคียงกลุ่ม 4 จำนวน 16 โรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจและสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม มาดำเนินงานองค์ ประกอบ ของสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนได้ถูกต้อง และสามารถ ถ่ายทอดความรู้ให้กับ นักเรียนบุคลากร และผู้ที่สนใจได้ การอบรมในครั้งนี้แบ่งกลุ่มปฏิบัติการเป็น 5 รายวิชา ด้วยกัน คือ

1. การจำแนกชนิดพืช
2. การศึกษาทรัพยากรกายภาพและชีวภาพ
3. การจัดทำผังพรรณไม้
4. การจัดทำป้ายชื่อพรรณไม้
5. การสร้างจิตสำนึก(ให้เห็นความงามของพืชพรรณ)

นอกจากนี้กลุ่มสมาชิกฯ ยังได้มีโอกาสอภิปราย ร่วมกันในเรื่องของแผนการ ดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ โรงเรียนปี 2547-2548 พร้อมทั้งแนวทางการ เขาร่วม นำเสนอผลงานทางวิชาการด้วย

การจำแนกชนิดพืช

การศึกษาทรัพยากรกายภาพและชีวภาพ

การจัดทำผังพรรณไม้

การจัดทำป้ายชื่อพรรณไม้

การสร้างจิตสำนึก(ให้เห็นความงามของพืชพรรณ)

ชาวสมาชิก

วันพืชมงคล : สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรนิทรรศการ
โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

ผลิตภัณฑ์มะกอกโอลิฟ

งานศูนย์คลองไผ่

งานศูนย์คลองไผ่

โรงเรียนเทคโนโลยีสยาม กรุงเทพฯ

โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม จ.กำแพงเพชร

โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย จ.นครราชสีมา

โรงเรียนวชิรานุฤต จ.สงขลา

โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จ.จันทบุรี

ก้าวไกลไปกับเทคโนโลยีชีวภาพ

เรียบเรียงโดย ปิยรัชฎ์ ปริญญาพงษ์

piyarat@rspg.org

ต่อจากฉบับที่แล้ว ว่าถึงเรื่องเป้าหมายการพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๗ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๔ อีกสามเป้าหมาย

เป้าหมายที่สี่ ได้แก่การใช้เทคโนโลยีเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมและผลิตพลังงานสะอาด เป้าหมายนี้ก็คือการใช้วัสดุการเกษตร มูลของสัตว์ ของเหลือทิ้งและน้ำเสียจากอุตสาหกรรมอาหาร/การเกษตร และขยะมูลฝอย ใช้เทคโนโลยีชีวภาพในการปรับปรุงสภาพดิน โดยพัฒนาสารชีวภาพ และปุ๋ยชีวภาพ เพื่อให้ดิน มีโครงสร้างดีขึ้น มีความอุดมสมบูรณ์ และมีอินทรีย์วัตถุเหมาะสม เอื้อต่อการเจริญเติบโตของจุลินทรีย์ในดิน ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตพืชผลทางการเกษตรสูงขึ้น อีกทั้งช่วยให้การใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชอยู่ในระดับ ที่มีความเหมาะสมมากขึ้น ลดแหล่งกักมลพิษ และแก้ปัญหาความเสื่อมโทรม ของทรัพยากรดินและน้ำ การมีการใช้ เครื่องวัดทางชีวภาพในการตรวจเฝ้าระวัง สิ่งแวดล้อม และการบำบัดและฟื้นฟู รวมทั้งติดตามสารที่ก่อให้เกิดมลภาวะ เพื่อประโยชน์ด้านการจัดการ นอกจากนี้ยัง มีการพัฒนาเทคโนโลยีป้องกัน บำบัด ฟื้นฟู และหมุนเวียนวัสดุเพื่อ สิ่งแวดล้อม เช่นการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารย่อยสลายได้ในธรรมชาติทดแทนการใช้พลาสติก เพื่อการเตรียมการรับมือ กับมาตรการทางดาน green and clean ของประเทศผู้นำสินค้าเข้าจากไทย

เป้าหมายที่ห้า คือการใช้เทคโนโลยีชีวภาพเป็นปัจจัยสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง เป้าหมายหลักเพื่อเป็น การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรชีวภาพที่มีความเด่นหรือจำเพาะในแต่ละพื้นที่ โดยการใช้เทคโนโลยีชีวภาพต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ชุมชน

เป้าหมายที่หก คือการพัฒนากระบวนการสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพ กำลังคนที่มีคุณภาพเท่านั้นที่จะทำ ให้เป้าหมายทั้งห้าที่พูดถึงมาบรรลุผลสำเร็จได้ โดยที่การพัฒนาคนนั้นมีการมุ่งเน้นที่ 3 ระดับคือ

1. สร้างบุคลากรวิจัยอาชีพด้านเทคโนโลยีชีวภาพทั้งในภาครัฐและเอกชนรวมกันไม่ต่ำกว่า 5,000 คน
2. สร้างบุคลากรด้านบริหารจัดการเทคโนโลยีชีวภาพไม่ต่ำกว่า 500 คน
3. ผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพไม่น้อยกว่า 500 คน

ที่คุยให้ฟังถึงเป้าหมายการพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพของประเทศไทยนั้น เพื่ออยากให้น้อง ๆ และท่านผู้อ่านเข้าใจว่าเทคโนโลยีชีวภาพนั้นไม่ใช่เรื่องไกลตัวอีกต่อไป อยากให้ท่านผู้อ่านได้เข้าใจว่าเทคโนโลยีชีวภาพนั้นไม่ได้มีแต่เรื่องของพันธุวิศวกรรม หรือนาโนเทคโนโลยีเท่านั้น แต่สิ่งเหล่านี้จะกลายเป็นเครื่องมือของการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีชีวภาพนั่นเอง

พบกันใหม่ฉบับหน้าค่ะ

เอกสารอ้างอิง

บทสรุปของผู้บริหาร กรอบนโยบาย การพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพของประเทศไทย โดยคณะกรรมการนโยบายเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ

โดย พี่หนึ่ง

piyarat@rspg.org

มะกอกโอลีฟ (ตอนที่ 3)

สารสกัดจากใบมะกอกโอลีฟ เป็นเรื่องมหัศจรรย์เป็นอย่างยิ่ง คุณก้นคงจะไม่เจบบ่ายๆ เลย ว่ากันว่าใบมะกอกโอลีฟมีสาร Antioxidant ช่วยให้ง่ายกายมีสุขภาพดี และไม่แก่เกินวัย ที่น่าเชื่อถือก็พิสูจน์ง่าย ๆ โดยดูจากต้นมะกอกโอลีฟ ซึ่งมีอายุยืนยาวชั่วรุ่นชั่วหลานมากกว่า 3,000 ปี ซึ่งผลิตสารที่ชื่อว่า Oleuropein สารตัวนี้ต่อต้านเชื้อโรค และแมลงทำลายพืช มะกอกโอลีฟพันธุ์ Manzanillo and Mission มีสาร Oleuropein และ คุณสมบัติดี ๆ อีกมากมาย ซึ่งมีรสชาติที่ดีและมีประโยชน์ต่อมนุษย์ที่บริโภค ใบมะกอกโอลีฟ มีคุณสมบัติคล้ายกับสารยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อโรค (antibiotic) สามารถทำลายจุลินทรีย์ แต่ไม่ใช่ antibiotic ที่แท้จริง แต่สารการทำงานของสารตัวนี้จากใบมะกอกโอลีฟ สามารถช่วยให้ร่างกายสร้างภูมิคุ้มกันขึ้นมารักษาโรค หรือต่อสู้กับเชื้อโรคได้ แต่ในขณะที่สาร antibiotic นั้นฆ่าเชื้อโรค แต่ไม่ส่งเสริมระบบภูมิคุ้มกัน ไม่เหมือนสารในมะกอกโอลีฟที่ช่วยส่งเสริมระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายให้ ลุกขึ้นมาต่อสู้กับโรคร้ายด้วยตัวเอง สารที่ได้จากมะกอกโอลีฟนั้น ได้จากสารสกัดจากใบ ใบยอด และชาใบมะกอก

การชงชามะกอกที่ถูกรวบรวม เพื่อให้ได้สารที่มีอยู่ในใบออกฤทธิ์

1. ถ้าเป็นใบสดให้ใส่ประมาณ 10 กรัม ลงไปในกาต้ม น้ำ และลดไฟลงมาให้ร้อนระดับปานกลาง ทิ้งไว้ประมาณห้าถึงสิบนาที คนเป็นระยะ จะดื่มทันทีหรือเก็บไว้ในตู้เย็น สีของชาจะออกสีน้ำตาลจาง ๆ เก็บได้ในตู้เย็นไม่เกิน 2 วัน

2. ถ้าเป็นถุงชา ให้เติมน้ำร้อนจัดลงไปในแก้วที่ใส่ถุงชาให้ท่วมและแช่ทิ้งไว้ประมาณ ห้านาที

ในบางครั้งถ้าจะใส่ใบที่บดเป็นผงเลยก็ได้ โดยการใส่ลงไปโดยตรงแล้วไม่ต้องกรองกากใบทิ้งเหมือนเป็นเครื่องเทศชนิดหนึ่ง ก็นิยมใส่ลงไปในชุปเลยเหมือนกัน

สำหรับการผลิตชาใบมะกอกโอลีฟ ทำได้ง่าย ๆ โดยการเอาใบมะกอกมาล้างน้ำให้สะอาด แล้วนำไปนึ่งให้แห้ง หรืออบให้แห้งสนิท ที่อุณหภูมิไม่เกินหกสิบองศาเซลเซียส แล้วนำมาบดหยาบ แล้วมาบรรจุซองเป็นชาพร้อมดื่ม หรืออาจไว้ใช้ใส่ในกาต้มชาโดยตรง แต่ก็ต้องกรองเอากากทิ้ง หรืออาจจะต้องรอให้ตกตะกอน

น้ำชาใบมะกอกโอลีฟ

ยอดใบมะกอกโอลีฟ

การเก็บใบมะกอกโอลีฟ

ขั้นตอนการชงชา

เปิดกรรกลางบาน โดย พี่ยุ้ย

สีจากธรรมชาติ

สมุนไพรแต่งสีแดง

กระเจี๊ยบแดง ผล มีกลีบเลี้ยงสีแดงเข้ม ซึ่งมีสารแอนโทไซยานิน (anthocyanin) ยอดอ่อนและ กลีบเลี้ยง ประกอบด้วยกรดอินทรีย์หลายชนิด

ใช้กลีบเลี้ยงทำน้ำกระเจี๊ยบ แยม และผลไม้กวน จะได้ทั้งรสเปรี้ยว และสีแดง ใบอ่อนและ ยอดอ่อน ใช้เป็นอาหาร เช่น แกงส้ม ในทางยา กลีบเลี้ยงใบประดับ ใช้เป็นยาขับปัสสาวะ ช่วยรักษานิ่ว ช่วยลดความดันโลหิต ช่วยระบาย ช่วยย่อยอาหาร ประเภทไขมัน และช่วยป้องกันโรคเลือดออกตามไรฟัน

วิธีเตรียม ใช้กลีบเลี้ยงและ นำมาตากแดดให้แห้ง ต้มกับน้ำร้อนจะได้ น้ำสีแดงเข้มและมีรสเปรี้ยว ใช้แต่งสีอาหาร ตัวอย่าง เช่น ใช้แต่งสีน้ำหวาน ไวน์ และเยลลี่

คำสด คำเงาะ หรือคำไทย เป็นไม้พุ่มขนาดใหญ่ ใบเดี่ยว รูปใบโพธิ์ ช่อดอกออกที่ยอด กลีบดอก สีชมพูร่วงง่าย ผลมีสีแดง มีขนคล้ายผลเงาะ ภายในกลวง มีเมล็ดสีแดง ค่อนข้างกลม มีเนื้อสีแดง ฉ่ำน้ำ ผลแก่จัดแตกได้

สีจากเมล็ดคำสด ใช้แต่งสีอาหาร ให้มีสีแดงส้ม เช่น แต่งสีขนม ไอศกรีม เนย น้ำมัน และใช้ย้อมผ้าฝ้าย และผ้าไหม ให้มีสีแดงส้มได้อีกด้วย

วิธีเตรียม สีแดงส้มจากเมล็ดคำสด นำเมล็ดมาบดแล้วแช่น้ำจะได้สารละลายซึ่งมีตะกอนแดงละลายอยู่ ตั้งทิ้งไว้สีจะตกตะกอนนอนก้น รินน้ำใสๆ ข้างบนออก นำที่เหลือไประเหยน้ำออก จะได้ผงสีแดง ส้ม นำไปใช้แต่งสีอาหารตามต้องการ

ฝาง แก่นมีสารสีแดงชื่อ บราซิลิน (brazilin) ซึ่งละลายน้ำได้ดี และมีสารแทนนิน (tannin) ในปริมาณสูง สีแดงจากแก่นฝางใช้แต่งสีน้ำยาอูทัย ในทางยา ฝางใช้เป็นยาแก้ท้องเสีย แก้ท้องร่วง

วิธีเตรียม ใช้แก่นฝางต้มกับน้ำร้อน จะได้สารละลายสีแดงใส นำไปใช้แต่งสีแล้วพบกันใหม่ฉบับหน้าค่ะ

บทความผู้ทรงคุณวุฒิ

โดย ศ.ดร. พเยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ

พรรณไม้ที่ใช้เป็นส

กะทือ

Zingiber zerumbet Smith

วงศ์	Zingiberaceae
ชื่อสามัญ	Wild Ginger
ลักษณะ	ไม้ล้มลุก มีลำต้นอยู่ใต้ดินเป็นเหง้า ลำต้นเทียมสูง 80-120 ซม. ใบ เดี่ยว ออกสลับ ดอก ช่อ ก้านช่อดอก กลมยาวออกจากลำต้นใต้ดิน ช่อดอกมีใบประดับจัดรวมหนาแน่น รูปแหลมหัวแหลมท้าย ตรงกลาง ป่อง ดอกบานครั้งละ 3-5 ดอก กลีบดอกสีขาวถึงเหลืองอ่อน
ประโยชน์	อาหาร เหง้าอ่อน ช่อดอกอ่อน ลวกจิ้ม น้ำพริก ทางยา เหง้าแก่ ลดอาการท้องอืดเพื่อ ขับลม บำรุงน้ำนม ขับปัสสาวะ ขับน้ำย่อย ใบ ขับประจำเดือน ดอก แก้ไข

กุ่มน้ำ

Crateva magna DC.

วงศ์	Capparidaceae
ชื่อสามัญ	Caper Tree
ชื่ออื่นๆ	รอตตะ (ละว้า-เชียงใหม่) เหาะเถาะ (กระเหรี่ยง-กาญจนบุรี) อำเภอ (สุพรรณบุรี)
ลักษณะ	ไม้ต้น ขนาดกลาง แตกกิ่งก้าน ใบ เป็นใบประกอบแบบมีใบย่อย 3 ใบ รูปใบหอกยาว ดอก ช่อ ดอก ที่ปลายกิ่ง กลีบดอกสีขาวเมื่อบานในใหม่ๆ แล้วจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองอ่อนๆ ผล รียวเหมือนไข่เปิด สีนวลเทา ห้อยลง ก้านผลยาว
ประโยชน์	อาหาร ยอดอ่อนและช่อดอก ดองรับประทานเป็นผักจิ้ม ทางยา ใบ ขับเหงื่อ แก้ไข้ เจริญอาหาร ดอก แก้ไข้ เปลือกต้น ขับนิ่วในทางเดินปัสสาวะ

จี้เหล็ก

Senna siamea (Lam.) Irwin et Barneby

วงศ์	Fabaceae (Caesalpinaceae)
ชื่อสามัญ	Cassod Tree, Siamese Cassia
ลักษณะ	ไม้ต้น ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนก ใบย่อยรูปขอบขนาน ดอก ช่อ สีเหลือง ช่อขนาดใหญ่ ผล เป็นฝักยาวแบน แก่แตกได้
ประโยชน์	อาหาร ยอดอ่อน ดอก ลวกจิ้ม น้ำพริกหรือไข่แกง ทางยา ราก แก้ไขก้น ขับปัสสาวะ แก่ริดสีดวงทวาร ใบ แก่ไข้ ขับปัสสาวะ ยอดอ่อน ช่อดอก เป็นยา ระบาย ดอก ใบอ่อน ช่วยให้นอนหลับ แก่น แก้ไข้
หมายเหตุ	ใบอ่อน ช่วยให้นอนหลับ รับประทานแล้วทำให้ตับอักเสบ ทางกองอาหารและยาให้ชลอกการใช้ ก่อน เพื่อทำการวิจัยต่อไป

สมุนไพรและอาหาร

สะเดา

Azadirachta indica Juss. var. *siamensis* Veleton

Meliaceae

วงศ์

ชื่อสามัญ

Siamese Neem Tree, Holy Tree

ชื่ออื่นๆ

กะเดา(ใต้) สะเลียม(เหนือ)

ลักษณะ

ไม้ต้น แตกกิ่งก้าน ผลัดใบ เปลือกต้นสีเทาแตกเป็นร่องตามยาว ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนก ขอบใบย่อยจัก ใบอ่อน มักเป็นสีน้ำตาลแดง ดอก ช่อ ออกตามปลายกิ่ง ดอกย่อยกลีบดอกสีขาว ผล สด รูปรี สีเขียวอ่อน สุกสีเหลืองทุกส่วนมีรสขม

ประโยชน์

อาหาร ยอดและช่อดอก ลวกจิ้มกับปลาหวานหรือน้ำพริก

ทางยา ก้านใบ เป็นยาแก้ไข้ ใบ แก้โรคน้ำเหลืองเสีย ดอก บำรุงธาตุ

อื่นๆ ใบและเมล็ดแก่ ใช้เป็นสารฆ่าแมลงที่ดีมากเพราะว่าไข่แล้วไม่มีสารพิษตกค้าง สารฆ่าแมลง มีชื่อว่า azadirachtin

ผักปลังขาว

Basella rubra L.

ชื่อพ้อง

B. alba L.

วงศ์

Basellaceae

ชื่อสามัญ

Ceylon Spinach, East Indian Spinach, Malabar Nightshade

ชื่ออื่นๆ

ผักปั้ง(เหนือ) โปเต้งขาย(จีน)

ลักษณะ

ไม้เถาเถาและใบฉ่ำน้ำ ใบ เดี่ยว เรียงสลับ ใบกว้างสีเขียวอ่อน(ถ้าเป็นผักปลังแดง เถาและใบเป็นสีม่วงแดง ดอก ช่อสั้นๆ ออกที่ซอกใบ ดอกสีขาวหรือสีชมพู ผล กลมสีเขียวอ่อน สุกสีม่วงดำ

ประโยชน์

อาหาร ใบ ยอดอ่อน ดอก นำไปต้มจิ้มกับน้ำพริกหรือแกงเลียง แกงส้ม ผลสุก ใช้แต่งสีอาหารให้สีม่วง

ทางยา ใบ แก้อักเสบ ขับปัสสาวะ ใบ ดอก แก่กลากเกลื้อน

ผักคราดหัวแหวน

Acmilla oleracea R.K. Jansen

ชื่อพ้อง

Spilanthes acmella Murr.

วงศ์

Asteraceae (Compositae)

ชื่อสามัญ

Para Cress, Spot Flower.

ชื่ออื่นๆ

ผักคราด(กลาง) ผักคุ่มหู(ใต้) ผักเผ็ด(เหนือ)

ลักษณะ

ไม้ล้มลุกมีหลายสายพันธุ์ บางชนิดใบเล็ก ช่อดอกเล็ก บางชนิดใบใหญ่กว่าชนิดแรก ช่อดอกใหญ่กว่า ใบ เดี่ยวออกตรงข้าม รูปใบสามเหลี่ยม ใบมีขน ดอก ช่อออกตามซอกใบ

ดอกย่อยรูปถัน(ligulate or ray florets) อยู่รอบนอกเป็นดอกเพศเมีย ดอกย่อยรูปหลอด (tubular of disc florets) เป็นดอกสมบูรณ์ เพศอยู่ตรงกลาง กลีบดอกสีเหลืองเข้ม ผล เป็นผลแห้ง

ประโยชน์

อาหาร ยอดอ่อน ใบอ่อน ดอก กินกับลาบหรือใส่แกงแค ใบ ดอกสด รสเผ็ด ขาดิน

ทางยา ใบ แก้ปวดศีรษะ แก้ปวดฟัน ดอก แก้ปวดฟัน เพราะมีสารที่เป็นยาชาเฉพาะที่ชื่อ

Spilanthol ต้นสด ตำ เติมหาหรือน้ำส้มสายชูอมแก้คออักเสบ แก้ไข้

โดย....ปริญญ์นุช กลิ่นรัตน์

วงศ์ (Family) ของพืชดอกที่พบทั่ว ๆ ไป พืชใบเลี้ยงคู่

วงศ์ชัลลิปินิเอซีอี

Family Caesalpinaceae

พันธุ์ไม้ในวงศ์นี้พบได้ทั่วไปในเกือบทุกสภาพป่า ได้แก่ กลุ่มพืชพวก อรพิม (*Bauhinia winitii* Craib) หางนกยูงไทย (*Caesalpinia pulcherrima* Sw.) ราชพฤกษ์ (*Cassia fistula* L.) หางนกยูงฝรั่ง (*Delonix regia* Raf.) มะขาม (*Tamarindus indica* L.)

ลักษณะเด่นที่สังเกตได้ง่าย

- ใบหยักเว้าเป็น 2 พู
- กลีบดอก 5 กลีบ กลีบบนสุดอยู่ชั้นในสุด
- ผลคอดเป็นข้อระหว่างเมล็ด ตามขวางของผล

ลักษณะวิสัย : ไม้ต้น และ ไม้พุ่ม ไม้ล้มลุกพบน้อยมาก

ใบ : มีทั้งใบเดี่ยว ปลายใบเว้าลึกเป็น 2 พู (bilobed) และใบประกอบแบบขนนก เรียงตัวแบบสลับ

ดอก : พบทั้งดอกเดี่ยว และดอกช่อ ดอกสมบูรณ์เพศ มีสมมาตรด้านข้าง กลีบเลี้ยง 5 หรือน้อยกว่า เชื่อมติดกัน กลีบดอก 5 เรียงเกสรซ้อนกัน ไปเป็นลำดับ โดยมีกลีบนอกสุดซ้อนทับกลีบข้างเคียง ทั้งสองข้าง กลีบบนสุดอยู่ชั้นในสุด เกสรเพศผู้ส่วนใหญ่ จำนวน 10 บางครั้งเชื่อมติดกัน มักพบเกสรเพศผู้ที่ลดรูป

ผล : เป็นฝัก แห้งแล้วแตกตรงตะเข็บทั้งสองด้าน ฝักจะคอดเป็นข้อระหว่างเมล็ดตามขวางของผล

การแพร่กระจาย : ทั่วโลก ส่วนใหญ่เขตร้อน

วงศ์คอมโพสิที (แอสเทอเรซีอี)

Family Compositae (Asteraceae)

พันธุ์ไม้ในวงศ์นี้ส่วนใหญ่มีช่อดอกสวยงาม เติบโตได้ดีในที่ชื้นแฉะ จึงนิยมนำมาปลูกเป็นไม้ประดับ อาจปลูกรวมกันเป็นกลุ่ม และอีกหลายชนิดที่เป็นวัชพืชขึ้นอยู่ทั่วไป ได้แก่ กลุ่มพืชพวก เกกฮาว, เบญจมาศ (*Chrysanthemum indicum* L.) สาบเสือ (*Eupatorium odoratum* L.) ทานตะวัน (*Helianthus annuus* L.) หมอนอย (*Vernonia cinerea* Less.) บานชื่น (*Zinnia elegans* Jacq)

ลักษณะเด่นที่สังเกตได้ง่าย

- ดอกอัดกันแน่นเป็นช่อกลม ซึ่งประกอบด้วย ดิสก์ ฟลอเรท และ เรย์ ฟลาวเรท
- ผลแห้ง เมล็ดล่อน

ลักษณะวิสัย : ส่วนใหญ่เป็นไม้ล้มลุก ไม้พุ่ม ส่วนไม้ต้นและไม้เลื้อยพบน้อยบางชนิดมีน้ำในเมล็ด เช่น ทานตะวัน ฯลฯ

ใบ : มีทั้งใบเดี่ยว ใบประกอบแบบขนนก ใบประกอบแบบฝ่ามือ และอาจเปลี่ยนแปลงใบมีขนาดเล็กเรียวยาวหรือเป็นเกล็ด ส่วนใหญ่เรียงตัวแบบสลับ อาจพบเรียงเป็นคู่ตรงกันข้าม

ดอก : เป็นช่อดอก มีทั้งดอกสมบูรณ์เพศ ที่เรียกว่า ดิสก์ ฟลอเรท (disc florets) อยู่ตรงกลางช่อดอก และไม้สมบูรณ์เพศ เรียกว่า เรย์ ฟลาวเรท (ray florets) อยู่รอบช่อดอก ช่อดอกมีใบประดับรองรับ ดอกสมบูรณ์เพศ (disc florets) ใน ดอกย่อย 1 ดอก ประกอบด้วย กลีบดอกชั้นในติดกันเป็นหลอดเล็ก ปลายมักจะแยกออกเป็น 5 แฉก มีเกสรตัวผู้ 5 อัน เกสรตัวเมีย 1 อัน ดอกไม้สมบูรณ์เพศ (ray florets) เป็นดอกย่อยที่อยู่รอบช่อดอก มีกลีบดอกแผ่กว้างคล้ายเส้น มีเฉพาะเพศเมียอย่างเดียว

ผล : ผลแห้ง เมล็ดเดี่ยว ล่อน เปลือกบาง บางชนิดพบผลมีระยางค์

การแพร่กระจาย : ทั่วโลก ไม่ค่อยพบในป่าดงดิบ

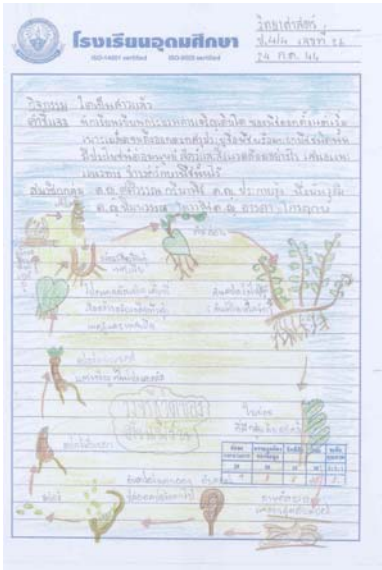

สร้างสรรค์จากสมาชิก

ฉบับนี้ขอนำตัวอย่างจากโรงเรียนอุดมศึกษา ในวิชา ภาษาไทย และวิทยาศาสตร์ ที่นำพืชในโรงเรียนมา เป็นสื่อการสอน ซึ่งก็เป็นประโยชน์ที่เกิดจากสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ซึ่งได้นำตัวอย่างงานของนักเรียน 2 คน มาให้ดู

วิชาภาษาไทย กิจกรรมต้นไม้ที่ฉันรัก

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนชื่อต้นไม้ในสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนที่มีเฉพาะตัวการ์ตูนมา 15 ชื่อพร้อมสรุป แต่งให้สวยงาม

กิจกรรม ต้นไม้ที่ฉันรัก

คำชี้แจงนักเรียนทำชิ้นงาน “ต้นไม้ที่ฉันรัก” โดยเขียนชื่อต้นไม้ใน สวน-พฤกษศาสตร์โรงเรียนที่มีชื่อมีการันต์ 15 ชื่อ พร้อมสรุปตกแต่ง ไปงานให้สวยงาม

1. กรรณิการ	9. บัลลังก์มั่งคั่ง
2. มุจลินท์	10. สุพรรณิการ
3. พุดน้ำสุน	11. ชมพูพันธุ์ทิพย์
4. เฟิร์นขาลหลวง	12. จันทระจางฟ้า
5. ไวท์คริสต์มาส	13. เถาวัลย์หลง
6. มะลิวัลย์	14. คอนญา สิริกิติ์
7. ประยงค์	15. กุหลาบควีนสิริกิติ์
8. ปาล์มสามเหลี่ยมเขียว	

สรุป ตัวการ์ตูน ไม่ต้องออกเสียง มีไม้พัฒนาต () กำกับไว้ข้างบน , จัดทำโดย ค.ญ. สุชานาถ อภิศักดิ์ศิริ ชั้น ป.4/6 โรงเรียนอุดมศึกษา

กิจกรรม โตเป็นสาวแล้ว

คำชี้แจงนักเรียนเขียนกระบวนการเจริญเติบโตของพืชดอกตั้งแต่ เริ่มเพาะ

เมล็ดจนถึงออกดอก สรุประบุชื่อพืชชนิดนั้นมีประโยชน์ต่อ มนุษย์สัตว์และสิ่งแวดล้อมอย่างไร เสนอแนะแนวทางรักษา พืชนั้นไว้

1. ขุดหัวหรือหน่อมาปลูกไว้ในที่เพาะ
2. รดน้ำ ใส่ปุ๋ย พรวันดิน ดูแลให้ดี
3. พอเจริญเติบโตเป็นต้นกล้าแล้วย้ายไปปลูกในดินที่อุดมสมบูรณ์
4. ดูแลรักษาจนออกดอกออกผล
5. เก็บผลแล้วต้นนั้นก็ตาย
6. ถ้าต้องการจะขุดหน่อที่แตกออกมาปลูกให้ได้น้ำใหม่ต่อไปก็ได้

สรุป ต้นกล้วยมีประโยชน์ต่อเรามากทุกส่วนไม่ว่าจะเป็นกาบใบ ใบ หัวปลี หน่อ ถ้าอยากรู้ว่ามีประโยชน์อย่างไรก็ลองค้นคว้าหา คุณะกะ

จัดทำโดย ค.ญ. กมลนิช สวัสดิ์พาณิชย์ ป.4/9 เลขที่ 42

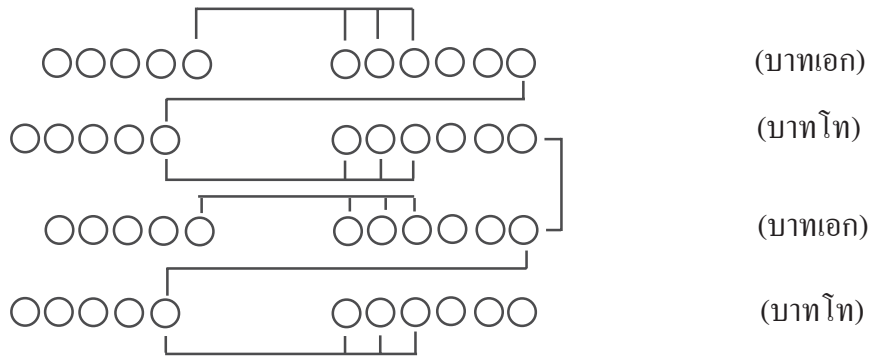

พฤกษารรรณศิลป์

ดวงแก้ว

สวัสดีค่ะ น้องๆ ฉบับนี้ มี กาพย์ยานี 11 ของโรงเรียนปราโมชวิทยารามอินทรา มาฝากเป็นกาพย์ยานี 11 มีแผนภูมิมาให้ ดูด้วย น้อง ๆ ที่สนใจฝึกแต่งกาพย์ยานี 11 ตามผังที่ให้ไว้ได้นะคะ แล้วลองส่งมาให้ดูกันบ้างนะคะ ส่วนรายละเอียดของกระเจี๊ยบนั้น ไม่มีกาพย์ที่ลงไป น้องๆ ไปค้นเพิ่มเติมจากหนังสือพฤกษศาสตร์ได้ค่ะ

ครูและนักเรียนร่วมกันศึกษาเกี่ยวกับการแต่ง “กาพย์ยานี 11” จากแผนภูมิ ดังต่อไปนี้

ชื่อ กระเจี๊ยบแดง
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hibiscus sabdariffa* L.
วงศ์ MALVACEAE

กระเจี๊ยบแดง
กาพย์ยานี 11

กระเจี๊ยบมีสีแดง
สรรพคุณมีทางยา
กระเจี๊ยบมีประโยชน์
ขมนานาพันธุ์

น้ำรสแรงอร่อยหนา
มากหนักหนาย่ำลื้มกัน
ไม่มีโทษจำเร็วพลัน
กินทุกวันไม่เบื่อเลย

กลีบเลี้ยง

ใบประดับ

กลีบดอก

ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของกระเจี๊ยบแดง

ผลกระเจี๊ยบแดง

สสรหา มาฝาก

โดยพี่ปูก

สวัสดีค่ะ หน้าฝนแล้วนะค่ะ ต้นไม้ที่ขึ้นเองตามธรรมชาติก็ได้รับน้ำธรรมชาติ ช่วงฝนตกกันเต็มๆ มีสรรพสิ่งมากมายที่เกิดขึ้นช่วงหน้าฝน และมีหลายสิ่งอีกเหมือนกันที่หายไปในช่วงหน้าฝน แต่ที่แน่ ๆ เราพบกันตลอดปี ฉบับนี้มีสูตรอาหารมาฝาก มีสมาชิกท่านใดยังไม่รู้จักต้นพะยอมบ้างคะ ปกติต้นพะยอมจะออกดอกติดผลประมาณ เดือนธันวาคม-พฤษภาคม แต่ถ้าบริเวณบ้านสมาชิกท่านใดที่ต้นพะยอมยังออกดอกและติดผลอยู่ แล้วสนใจอยากรับประทานแกงดอกพะยอมล่ะก็ สรรหา มาฝากฉบับนี้มีสูตรการนำดอกพะยอมมาปรุงเป็นอาหารมาฝากค่ะ "แกงดอกพะยอม" จากโรงเรียนบ้านนาวิทยาคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่ถาต้นพะยอมออกดอกผ่านไปแล้วก็ไม่ต้องเสียใจ ปีหน้ายังมีอีก เก็บสูตรไว้ก่อนนะค่ะ รับประทานเนะค่ะ

แกงดอกพะยอม

เครื่องปรุง

1. น้ำตาลมะพร้าว	2	ขอนโตะ	2. น้ำสมมะขามเปียก	ครึ่ง	ถ้วยตวง
3. น้ำ	3	ถ้วยตวง	4. มะกรูด	1	ลูก
5. น้ำปลา	2	ขอนโตะ	6. หมูสามชั้นหั่นเป็นชิ้น ๆ	1	ถ้วยตวง

และเครื่องปรุงสำคัญ

7. ปลาแห้งจืดเป็นชิ้น ๆ ครึ่ง ถ้วยตวง
(ปลาสดหั่นแฉะเอาหางทิ้ง หั่นเป็นชิ้นสี่เหลี่ยม 1 ถ้วยตวง)

8. ดอกพะยอมล้างน้ำให้สะอาดทั้งช่อ รูดเอาทั้งดอกบานและดอกตูม 3 ถ้วยตวง

เครื่องปรุงน้ำพริก

1. พริกขี้หนูแห้ง	5	เม็ด	2. หอมหัวแดงหั่น	2	ขอนโตะ
3. กระเทียมหั่น	2	ขอนโตะ	4. เกลือ	1	ชอนชา
5. ข่าหั่น	1	ชอนชา			

เนื้อปลาล้างแฉะเอาแต่เนื้อ 1 ถ้วยตวง (นำเครื่องน้ำพริกทั้งหมดโขลกให้ละเอียด)

วิธีทำ

ละลายน้ำพริกกับน้ำใส่ลงหม้อ ยกขึ้นตั้งไฟ พอเดือดใส่ปลาแห้งที่หั่นเป็นชิ้น ๆ ใส่ปลาสดหั่นที่หั่นเป็นชิ้นสี่เหลี่ยม เนื้อปลากรอบ หมูสามชั้นหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ ใส่ น้ำสมมะขามเปียก น้ำปลา น้ำตาล ใส่ดอกพะยอม ใส่มะกรูด (ปอกผิวออก ผ่าครึ่ง ใส่ลงในหม้อ) ชิมรสเปรี้ยว เค็ม หวาน ให้ได้สามรส พอดอกพะยอมสุกก็ยกขึ้นตั้งไฟด้วยรับประทานได้

เล็ก ๆ น้อย ๆ กับ การเก็บเศษแก้ว

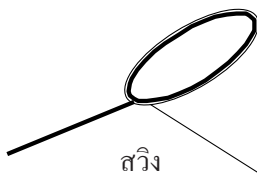
เมื่อทำแก้วหรือกระจกแตก แล้วกลัวว่าจะเก็บเศษแก้วหรือเศษกระจกไม่หมด ให้เก็บเศษใหญ่ ๆ ไปทิ้ง ก่อนแล้วเอาหนังสือพิมพ์ หรือกระดาษทิชชู ชุบน้ำเล็กน้อย นำมาถูบริเวณที่มีเศษแก้วอยู่ เศษแก้วจะติดไปกับ หนังสือพิมพ์หรือกระดาษทิชชูที่เปียกชื้น รับรองไม่มีเศษเล็ก ๆ เหลืออยู่เลยคะ

สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว

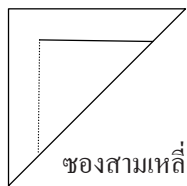

กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ

กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการฉบับนี้จะพาน้องๆ ไปจับแมลงกันที่เกาะเสม็ดสระต่อนะคะ โดยมีนักเรียนจากโรงเรียนศรีราชา จ. ชลบุรี จำนวน 36 คน เป็นผู้เข้ารับการอบรมวิทยากรในการศึกษาเรื่องแมลงของเราในวันนี้คือพี่สุทธิศักดิ์ พิมพ์สาส์ (พี่โต) เจ้าหน้าที่ที่ภู่วิทยาจากกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเป็นสมาชิกนักปฏิบัติงานวิทยากร อพ.สธ. และเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านแมลง จะพาน้องๆ ไปศึกษาการเก็บแมลงอย่างง่ายๆ โดยมีอุปกรณ์จับแมลงที่น้องๆ ต้องทำขึ้นเอง จากการแนะนำของพี่โต ดังนี้

สวิง

ซองสามเหลี่ยม

อุปกรณ์ดักแมลง

สวิง เป็นเครื่องดักจับแมลงหน้าตาคล้ายสวิงซอ้นปลา แต่มีด้ามไม่ยาวๆ สำหรับจับแมลงที่กำลังบินเช่น ผีเสื้อ ซองสามเหลี่ยม เป็นอุปกรณ์ใส่แมลงที่จับมาได้ ทำจากกระดาษสีเหลี่ยมจัตุรัส พับทแยงมุมและพับขอบให้เป็น ซองใส่แมลงได้

อุปกรณ์ดักแมลง ขวดกาแฟ หรือกระป๋องเปิดฝา กระดาษชำระ สำลีชุบเอทิลอะซิเตท คีมปากกิบ

ก่อนอื่นพี่โตบอกที่ต้องทำความเข้าใจและเรียนรู้วิธีการใช้เครื่องมือก่อน และนำวัสดุสำหรับทำอุปกรณ์ต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วให้น้องๆ หัดทำซะเอง เมื่อทุกคนทำอุปกรณ์เสร็จแล้ว ก็พาน้องๆ เดินลัดเลาะไปตามชายป่าใกล้ๆ กับเส้นทางเสด็จ เพื่อวางกับดักแมลงแบบหลุมตกแมลง โดยใช้กระป๋องฝังลงไปในดินให้ขอบปากกระป๋องเสมอกับระดับพื้นดินแล้วจึงใส่ไม้ผสมน้ำยาล้างจานซัดไล่ดักไปครึ่งกระป๋องทิ้งไว้ 1 วัน เพื่อดักจับแมลงชนิดที่อาศัยอยู่ตามผิวดิน หรือชนิดที่เดินหาอาหารตามหน้าดิน เสร็จแล้วก็ไปทำกิจกรรมอื่นๆ ต่อไป

วันต่อมานักเรียนก็ออกไปเก็บตัวอย่างที่ดักไว้ นำมาจำแนกชนิดของแมลงที่ตกลงไปในกับดัก บันทึกข้อมูลเสร็จแล้วก็นำอุปกรณ์จับแมลงที่บินไปมาในอากาศ โดยใช้สวิงที่นักเรียนทำขึ้นเอง โฉบจับแมลงเก็บใส่ซองสามเหลี่ยม หลังจากนั้นก็นำแมลงที่ได้จากการโฉบด้วยสวิงมาจัดรูปร่างบนไม้สำหรับจัดแมลงเพื่อรอการจำแนกชนิด การจัดแมลงก็คือการนำเข็มหมุดอันเล็กๆ มาตรึงแมลงไว้กับไม้ที่เตรียมไว้ไม่ให้แมลงบิดเบี้ยวไม่เป็นรูปร่าง เช่นนำผีเสื้อที่โฉบมาได้ออกจากซองที่ใส่ นำมาวางไว้บนแผ่นไม้ กางปีกทั้งสองข้างออกแล้วนำเข็มหมุดปักลงบนคอ ลำตัว ปีกทั้งสองข้าง อย่างนี้เป็นต้น เมื่อได้แมลงมาแล้วก็นำไปฝังหรือตากให้แห้ง นำมาจำแนกชนิด บันทึกข้อมูล

วิทยากรกำลังบรรยายเกี่ยวกับการจับแมลง

สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว

บันทึกของน้อง

ความรู้ที่ได้จากการศึกษาทรัพยากรทางกายภาพและชีวภาพบนภูเขาและในทะเล

จำปีแขก (บนภูเขา)

ลักษณะลำต้นสูง ลำต้นตรง บางลำต้นเปลือกจะแตกจะขึ้นอยู่กับความแก่ของต้นไม้ ส่วนลักษณะของใบกว้าง รูปไข่กลับแผ่นใบส่วนใหญ่ ใบเป็นงับสามเหลี่ยม บางใบก็แตกต่างกันคือตรงปลายแยกเป็นสามแฉก บางใบเป็น หักโค้งเว้าตรงกลาง มีขนสีน้ำตาลบนใบและลำต้น ใบมีเส้นสีน้ำตาลขาว ส่วนดอกออกเป็นดอกเดี่ยว หรือออกเป็นคู่สีขาวมีกลิ่นหอม มีประมาณ 5 กลีบและมีเกสรตรงกลาง ส่วนผลเป็นผลชนิดแห้งแตกได้ดอกมี 5 กลีบ มีสีน้ำตาลแก่ ประโยชน์ทางยา ใข้ราก แก้กะบังลมเคลื่อนไหว มดลูกเคลื่อนไหว เปลือกกรากเป็นยาเบื่อปลา ชื่อวิทยาศาสตร์ของจำปีแขก : *Pterospermum littorale* Craib ชื่อวงศ์ : Sterculiaceae

สิ่งมีชีวิตในทราย (บริเวณชายหาด)

ขนาดของบริเวณการขุด 50 x 50 เซนติเมตร ลึก 10 เซนติเมตร พบเปลือกหอยที่แตกเศษๆ มีสีขาวขุ่นตรงกลาง มีขีดสีน้ำตาล ภายในมองดูเป็นจุดๆ สีขาวขุ่นหนา 0.1 เซนติเมตร ลึกประมาณ 5 เซนติเมตร เนื้อหิมน่อนข้างละเอียด หินสีดำลายๆ ขาวน้ำตาลผิวขรุขระเนื้อไม่ละเอียดมากนัก พบด้านบนผิวทรายหนา 0.5 เซนติเมตร เปลือกหอยลายแดงเลือดหมูและสีขาวขุ่น ด้านล่างเป็นสีขาวหนาประมาณ 0.1 เซนติเมตร ลึกจากผิวทรายประมาณ 4 เซนติเมตร พบเศษเปลือกหอย และหินเป็นจำนวนมาก พบหอยบนหินสีทอง หอยมีสีขาวตัวเล็กพบที่ความลึกประมาณ 9 เซนติเมตร ประมาณ 2-3 ตัว

ลักษณะของทราย

เมื่อสังเกตลักษณะทราย พบทรายแบ่งเป็น 2 ชั้น ชั้นแรกที่มีลักษณะของทรายละเอียดมากกว่าชั้นล่างซึ่งจะหยาบกว่า ประกอบด้วยเม็ดทราย หินกรวดเปลือกหอย และหอยที่มีขนาดตัวเล็กๆ มากมีอยู่เป็น จำนวนมาก

นางสาวกัลยา ใจการุณ

วันที่ 9 ตุลาคม 2546

มุมนี้รางวัล

Kwangtawai@chaiyo.com โดย หนูดา & พี่โอ

สวัสดีค่ะ น้องๆ พบกันอีกแล้วนะคะ สงกรานต์ที่ผ่านมา น้องๆ คงจะไปร่วมทำบุญตามประเพณีสงกรานต์น้ำพระรดน้ำดำหัวญาติผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ และส่งเสริมสถาบันครอบครัว ให้อบอุ่นด้วยแล้วก็เล่นน้ำให้เป็นที่ชื่นฉ่ำไปแล้ว ตอนนี้ก็เตรียมตัวขึ้นชั้นเรียนใหม่ นะคะ พี่ๆ ก็ให้น้องๆ มีความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาทุกคน และขอให้สมปรารถนาในสิ่งที่ตั้งใจนะคะ เรามาตอบคำถามง่ายๆ ฉบับนี้กันดีกว่า พี่บอกใบ้ให้นิดนึงว่าน้องๆ สามารถหาคำตอบได้จากจุลสาร ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 มาตอบแล้วรีบส่งคำตอบกันเข้ามานะคะ ตอบให้ถูกมากที่สุดมีรางวัลให้จ้ะ

คำถามฉบับนี้

1. จุลสารสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 มีจำนวน กี่หน้า เพิ่มขึ้นหรือลดลงจากฉบับที่แล้ว (ฉบับที่ 6 ปีที่ 8) จำนวนกี่หน้า
2. ผลมะกอก น้ำมันมะกอก หรือมะกอกโอเลฟมีความพิเศษอย่างไร
3. พืชชนิดใดยอมผ่า ให้สีเหลืองทอง และไขยอมจิวพระในสมัยโบราณ
4. ผัก “อันอ้อ” ชื่อสามัญของพืชนี้ คืออะไร
5. สถานที่เรียนรู้ทรัพยากรทะเลของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ตั้งอยู่ที่ใด

เฉลยคำถามฉบับที่ 3 ปีที่ 9

ขึ้นต้นด้วยมะ.....

ทยอยทยอยทยอย

ดอกขาวนอยกลิ่นหอมย้อมอารมณ์ (มะลิ)

ผิวขรุขระทำอาหารพาลให้ขม (มะระ)

ทุกคนชมว่าทำสมตำออยดี (มะละกอ)

ลูกสีเหลืองพวงยาวราวกับสร้อย (มะไฟ)

ลูกนอยนอยคล้ายฝรั่งทั้งเปรี้ยวจี (มะกอก)

ทำขนมต้มแกงกล้วยบวชชี (มะพร้าว)

ถามอีกทีผิวของเจ้าเขาเครื่องแกง (มะกรูด)

ที่ปรึกษาทางวิชาการ : ศ.พิเศษ ประจิต วามานนท์ ผศ. จิราวุธ จันทระประสงศ์ ศ. ดร. พเยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ คณะอาจารย์ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะอาจารย์ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผลิตที่ : ฝ่ายผลิตสื่อการศึกษา โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10303

ติดต่อได้ที่ :

นายพรชัย จูฑามาศ

สำนักงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

สวนจิตรลดา ถ.ราชวิถี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10303 โทร. 0 2282 0665, 0 2282 1850 โทรสาร 0 2282 0665

www.rspg.thaigov.net

e-mail : dongdib05@plantgenetics-rspg.org, dongdib05@rspg.org